

Заштита старих у Србији

БОРБА ПРОТИВ СТАРОСНЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Србија је међу земљама са најстаријим становништвом у Европи, а на дну лествице по укључивању старијих особа на тржиште рада

Данас свака девета особа има 60 и више година, док ће 2050. свака пета особа бити старија од 60 година. За сада је једино у Јапану удео старе популације 30% у укупном становништву, а процењује се да ће до 2050. године таква ситуација бити у 64 земље. О проблему наших старијих суграђана говори се и у опсежној студији Одбора за социјална права Савета Европе (ЕЦСР), у коме је утврђено да стара лица у Србији, Црној Гори, Чешкој, Словачкој и Украјини немају довољно средстава за најужније животне потребе, а да нема ни ваљаних закона који би их штитили од старосне дискриминације. У студији која је недавно представљена у Бриселу, наводи се да је утврђено 180 кршења одредби Европске социјалне повеље о доступности здравствене и социјалне заштите, као и заштите на раду и других права, у 38 земаља чланица Савета Европе.

Одбор СЕ подвлачи да су стара лица посебно угрожена кршењем њихових људских права, укључујући злоупотребу и напуштеност и наглашава да је новоусвојени члан 23 Европске социјалне повеље новина у међународном праву, као први законски инструмент за специфичну заштиту старих лица. Најновији члан Повеље је већ прекршен у 14 од 20 европских земаља које су га унеле у своје законодавство.

У извештају се указује да су неки друштвени и демографски фактори, као што је старење европског становништва, довели до повећања угрожености старих особа. То се огледа у одбојности или дискриминацији старих лица у Европи, када су у питању и здравствене услуге, образовање, осигурање и банкарски производи, учешће у расправи о политичком одлучивању, дијалогу грађанског друштва, добијању средстава и олакшица. Повеља о социјалним правима, како се подвлачи, а посебно члан 23, захтевају од европских држава да се боре против дискриминације везане за старосно доба када је реч о запошљавању, могућности добијања производа, услуга и олакшица. То је посебно затражено од Чешке, Данске, Финске, Грчке, Италије, Холандије, Норвешке, Шпаније, Шведске и Турске.

Одбор за социјална права СЕ усвојио је и обавезујуће одлуке за земље за које је утврђено да су на више поља прекршиле Европску повељу о социјалним правима и нагласио

да су та кршења посебно бројна у Албанији и Грузији, затим у Молдавији, Украјини, Румунији, Грчкој и Пољској. Поред осталог, упозорено је да се Повеља крши дискриминацијом према странцима у Македонији, Аустрији, Белгији, Бугарској, Чешкој, Данској, Финској, Француској, Литванији, Летонији и Шпанији.

Са проблемом све старијег становништва не сусрећу се само развијене земље, већ је то проблем и земаља у развоју, па од 15 земаља у свету које имају више од 10 милиона старијих особа, седам су земље у развоју. У извештају који су припремили Популациони фонд УН (УНФПА) и мрежа „ХелпЕјџ интернешенал“ (HelpAge International), изнети су подаци који се односе на демографију, улогу старијих особа у друштву, родне аспекте, економску сигурност и утицај пензија, здравље и опште благостање, окружење позитивних настројених ка старијим особама, људска права и узрасну дискриминацију. У извештају су представљени подаци из Србије које је прикупио Црвени крст Србије у оквиру фокус група у Београду (Савски венац), Крагујевцу (рурална и урбана средина) и Трстенику (рурална средина). Показало се да је најмање трећина старијих особа у свету и Србији искусила неки вид дискриминације. Констатовано је да су у Србији добре стране јасно дефинисан концепт политике старења и постојање одговарајућих закона и стратегија, док слабост представља недовољна повезаност социјалног и здравственог система.

Према истраживању, у свету 47% старијих мушкараца и 24% старијих жена ради, и то углавном у неформалном сектору. Србија је међу земљама са најстаријим становништвом у Европи, а на дну лествице по укључивању старијих особа на тржиште рада. У Србији је 23,81% старијих особа радило у последњих месеца дана, а реч је или о висококвалификованим занимањима, попут лекара, адвоката и стоматолога, или неквалификованим занимањима, попут одржавања зграде.

А.Б.

Забрињавајућа статистика

Републички завод за статистику саопштио је да резултати пописа становништва из 2011. указују да ће у наредних 30 година становништво Србије бити изложено процесу демографског старења. Резултати анализе за период од 2011. до 2041. указују да је удео младих низак и са тенденцијом даљег пада, док је удео старих висок и стално расте.

Учешће становништва млађег од 15 година би у наредних 30 година опало са 14,4 одсто на 11,7 одсто, док би учешће старијих од 65 година порасло са 17,3 одсто на 25,2 одсто. Удео најстаријих, од 80 и више година, повећао би се са 3,5 одсто на 7,8 одсто, а просечна старост становништва би порасла са 42,1 на 46,5 година. Према пројекцији Републичког завода за статистику, неминовно је смањење учешћа радно способног становништва (од 15 до 64 година), а пад би се кретао од 3,0 одсто до 8,2 одсто.

Анализа становништва показује да би само у петини општина био забележен популациони раст, при чему је већи број тих општина на територији Београда. У чак десет општина би се број становника смањило за више од 50 одсто, а изразит депопулациони тренд бележе неразвијене општине Црна Трава, Бабушница и Гаџин Хан.